

Doktorat honoris causa Uniwersytetu Wileńskiego dla Profesora Andrzeja Gospodarowicza

Senat Uniwersytetu Wileńskiego 29 marca 2011 r. przyznał prof. zw. dr. hab. Andrzejowi Gospodarowiczowi ten zaszczytny tytuł w uznaniu Jego międzynarodowej działalności naukowej oraz wieloletniej współpracy z Wydziałem Ekonomicznym litewskiego uniwersytetu. Uroczystość odbyła się 20 września 2011 r. w kościele uniwersyteckim św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty w Wilnie. Promotorem doktoratu *honoris causa* była prof. Birutė Galinienė, dziekan Wydziału Ekonomii Uniwersytetu w Wilnie.

Promotor doktoratu honoris causa prof. Birutė Galinienė i prof. Andrzej Gospodarowicz

Profesor Birutė Galinienė w swoim wystąpieniu prezentującym sylwetkę prof. Andrzeja Gospodarowicza powiedziała m.in.: *O nadanie honorowego tytułu doktora Uniwersytetu Wileńskiego Profesorowi Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Przewodniczącemu Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk, znanemu ekonomiście wnioskowała Rada Wydziału Ekonomii. Profesor Andrzej Gospodarowicz jest współinicjatorem współpracy między uczelniami wileńską i wrocławską. Jest osobą, która umożliwiła efektywną współpracę i realizowanie wspólnych badań naukowych. Współpraca uczelni za-*

Uniwersytet Wileński i jego społeczność akademicka do listy honorowych doktorów od 20 września 2011 dodaje dwa nowe nazwiska: profesora Andrzeja Gospodarowicza prorektora Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu (Polska) i profesora Roberta Hubera, laureata Nagrody Nobla, pracownika niemieckiego Instytutu Biochemii Maksa Plancka, emerytowanego dyrektora Politechniki Monachijskiej.

Vilniaus Universiteto akademinė bendruomenė į garbės daktarų sąrašą rugsėjo 20 d. įrašė dar dvi naujas pavardes – VU garbės daktaro vardas iškilmingame Vilniaus universiteto Senato posėdyje suteiktas Vroclavo ekonomikos universiteto (Lenkija) profesoriui Andrzejui Gospodarowiczui ir Nobelio premijos laureatui, Vokietijos Maxo Plancko biochemijos instituto direktoriui emeritui ir Miuncheno technikos universiteto profesoriui Robertui Huberiui.

częła się w 1988 roku. Obejmowała ona staże naukowe i wizyty wykładowców. W 2007 r. delegacja naszych profesorów, przebywając we Wrocławiu w murach Uniwersytetu Ekonomicznego, podpisała umowę o współpracy. Jej efektem są doroczne konferencje odbywające się naprzemiennie we Wrocławiu lub w Wilnie. Profesor Gospodarowicz jest szczególnie aktywny jako członek rady redakcyjnej czasopisma naukowego „Economy”, w którym publikują naukowcy zarówno litewscy, jak i polscy. Profesor Gospodarowicz swoim zaangażowaniem gwarantuje skuteczną, wielowymiarową współpracę naukową między naszymi uniwersytetami.

Ceremonia uwierzytelnienia dyplomu doktora honoris causa pieczęcią Uniwersytetu w Wilnie.

Na zdjęciu: prof. Andrzej Gospodarowicz, prof. Benediktas Juodka – rektor, prof. Domas Kaunas – przewodniczący Senatu i prof. Jonas Naujalis – wiceprzewodniczący Senatu

Poniżej zamieszczamy tekst wystąpienia prof. Andrzeja Gospodarowicza podczas uroczystości.

Magnificencjo, Dostojny Senacie, Szanowni i Drodzy Państwo!

Bardzo dziękuję Panu Rektorowi i Wysokiemu Senatowi za nadanie mi zaszczytnego tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Wileńskiego – najwyższej godności akademickiej, którą przyjmuję z ogromnym wzruszeniem i głęboką wdzięcznością. Jest to dla mnie wielki zaszczyt, powód do wielkiej satysfakcji i radości. Dziękuję jednocześnie Radzie Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Wileńskiego za wysunięcie wniosku o nadanie mi tytułu doktora *honoris causa*.

Tytuł honorowy został mi nadany przez Uczelnię, z którą utrzymuję kontakty naukowe, zwłaszcza z pracownikami Wydziału Ekonomicznego, od ponad dwudziestu lat. Wielokrotnie uczestniczyłem w konferencjach naukowych organizowanych przez pracowników Wydziału Ekonomicznego. W imieniu władz mojej uczelni – Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu – kilka lat temu podpisywałem umowę o współpracy z Wydziałem Ekonomicznym Uniwersytetu Wileńskiego. Pozwoliła ona na znaczne rozszerzenie współpracy naukowej, która wcześniej ograniczała się do moich współpracowników i mojej osoby. Wspólnie z Panią Dziekan prof. Birutė Galinienė podjęliśmy decyzję o organizowaniu we wrześniu, na przemian w Wilnie i we Wrocławiu, konferencji naukowych. Kolejna, czwarta konferencja odbędzie się za tydzień we Wrocławiu. Organizatorem tych konferencji z naszej strony jest prof. Maria Piotrowska, która czyni to

z wielkim zaangażowaniem. W konferencjach uczestniczyło kilkudziesięciu pracowników naukowych naszej uczelni. Wiem, że wiele osób zaprzyjaźniło się z pracownikami Wydziału Ekonomicznego. Stwarza to dobre perspektywy do rozwijania naszej współpracy w przyszłości. Szczególnie cieszy mnie, że kontakty naukowe nawiązały osoby młode. Podpisana umowa o współpracy umożliwiła również wymianę studentów. Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że należy ją rozwijać, poszukując nowych form. O tym m.in. dyskutowałem z naszymi studentami prof. Povilas Gylys podczas pobytu wiosną tego roku we Wrocławiu.

Osobiście szczególnie sobie cenię współpracę z prof. Birutė Galinienė, dziekan Wydziału Ekonomicznego. Bardzo wysoko oceniam dorobek naukowy Pani Dziekan, co wyraziłem w recenzji przygotowanej dla władz Uniwersytetu. Dzięki wielkiej życzliwości prof. Birutė Galinienė udaje się bardzo szybko załatwiać wiele spraw związanych z naszą współpracą. Niezmiernie owocna jest też moja współpraca z prof. Lakisem i prof. Gylysem. W latach dziewięćdziesiątych, gdy byłem dziekanem Wydziału Zarządzania i Informatyki, prof. Lakis prowadził wykłady na tym Wydziale. Z mojej inicjatywy wiosną tego roku Uniwersytet Ekonomiczny gościł prof. Gylysa. W trakcie pobytu przeprowadził on wykłady zarówno dla naszych studentów, jak i pracowników naukowych. Odwiedził również zamiejscowy Wydział Gospodarki Regionalnej i Turystyki w Jelenie Górze. W trakcie pobytu we Wrocławiu brał udział w spotkaniu z minister nauki i szkolnictwa wyższego prof. Barbarą Kudrycką. Profesorowie Birutė Galinienė, Lakis i Gylys są niewątpliwie moimi przyjaciółmi. Rozmowy z nimi pozwoliły mi lepiej poznać historię Litwy, uwarunkowania jej rozwoju gospodarczego.

Przyznanie mi godności doktora *honoris causa*, którą uważam za wielkie wyróżnienie, stwarza mi nowe możliwości, a jednocześnie zobowiązuje do dalszego rozwijania współpracy. Będę niewątpliwie ambasadorem litewskiej nauki, w szczególności nauk ekonomicznych, na terenie Polski. Chciałbym w tym miejscu dodać, że od prawie dwudziestu lat utrzymuję również kontakty naukowe z Wydziałem Ekonomicznym Uniwersytetu Rolniczego w Kownie. Pełniąc obecnie funkcję jego dziekana prof. Neringa Stonciuviene często gościła w naszej uczelni, a ja wielokrotnie jeździłem do Kowna. Wcześniej współpracowałem przez wiele lat z nieżyjącym już prof. Kazusem Pucinkasem, kierownikiem Katedry Finansów Uniwersytetu Rolniczego w Kownie.

Chcę również podkreślić rolę mojego Nauczyciela prof. Zdzisława Hellwiga w inspirowaniu moich kontaktów z nauką litewską. Profesor Hellwig urodził się niedaleko Wilna. Do szkoły podstawowej i średniej uczęszczał w Wilnie. Już jako dorosły mężczyzna w roku 1945 wyjechał z Wilna do Wrocławia. Tutaj po ukończeniu naszej uczelni pracował przez prawie 50 lat, a obecnie jest na emeryturze.

Wspomnę również o moich przodkach, którzy wywodzili się z Litwy. Na Litwie spędzałem także wraz z rodziną urlopy, które pozwoliły mi bliżej poznać ten przepiękny kraj i jego mieszkańców. Spotkania z Litwinami wzruszały nas zawsze serdecznością przyjęcia i zadziały życzliwością.

Teraz chciałbym nawiązać do niektórych aktualnych problemów finansów i dyscypliny, którą się zajmuję od wielu lat, ale uczynię to w krótkiej, skondensowanej formie.

W Polsce w ciągu ostatniego dwudziestolecia nastąpił burzliwy rozwój nauki o finansach. Parę lat temu finanse zostały wyróżnione jako dyscyplina w ramach nauk ekonomicznych. Ostatnio naukom ekonomicznym, a zwłaszcza nauce o finansach, stawiane są pytania o miejsce, jakie zajmuje w nich moralność i etyka. Pytania te stały się bardzo aktualne w związku z kryzysem na rynkach finansowych w latach 2007-2009. W większości publikacji ukazujących się na Zachodzie jako najbardziej istotną przyczynę tego głębokiego kryzysu wymienia się ludzką chciwość i egoizm zarządzających instytucjami finansowymi. Szczególnie było to widoczne w działalności inwestorów ukierunkowanych na jedynie krótkoterminową maksymalizację zysków, co połączone jest z reguły z zanikiem moralności i odpowiedzialności społecznej. Odpowiedzią na to powinno być inwestowanie społecznie odpowiedzialne (Socially Responsible Investing – SRI), które zainteresowane jest przede wszystkim długoterminową maksymalizacją zysków, troską o drugiego człowieka oraz troską o środowisko naturalne.

W publikacjach ostatnich kilku lat w krajach zachodnich coraz częściej pojawiają się definicje tego pojęcia, a także jego form i strategii działania. Wśród inwestorów na Zachodzie wzrasta zainteresowanie inwestycjami społecznie odpowiedzialnymi. W Europie są to głównie inwestorzy instytucjonalni: fundusze emerytalne czy też firmy

ubezpieczeniowe, w Stanach Zjednoczonych zaś znaczny jest udział inwestorów indywidualnych.

Przeciwstawną formą do inwestycji społecznie odpowiedzialnych jest inwestowanie nieetyczne, polegające głównie na inwestowaniu w spółki działające w branży alkoholowej, tytoniowej oraz w przemyśle hazardowym.

W Polsce wiedza na temat społecznie odpowiedzialnego inwestowania jest bardzo mała. W praktyce finansowej tego rodzaju inwestycje nie są realizowane. Inwestorzy ciągle jeszcze postrzegają giełdę jako miejsce osiągania krótkoterminowych zysków bez uwzględniania uwarunkowań etycznych czy też socjalnych.

Podobna sytuacja jest, jak się wydaje, we wszystkich krajach postkomunistycznych. W naszym kraju istnieje pilna potrzeba prowadzenia badań z zakresu inwestycji społecznie odpowiedzialnych. Mamy w Polsce swoje uwarunkowania historyczne, kulturalne i społeczne, zatem nie ma sensu mechaniczne naśladowanie wzorców z krajów wysoko rozwiniętych.

„Przyznanie mi godności doktora *honoris causa*, którą uważam za wielkie wyróżnienie, stwarza mi nowe możliwości, a jednocześnie zobowiązuje do dalszego rozwijania współpracy pomiędzy naszym uniwersytem i Wydziałem Ekonomii Uniwersytetu Wileńskiego. Będę niewątpliwie ambasadorem litewskiej nauki, w szczególności nauk ekonomicznych, na terenie Polski” – powiedział prof. Andrzej Gospodarowicz.

Profesor Gospodarowicz mówił także o swoich litewskich korzeniach – jego pradziadowie bowiem pochodzą z Litwy. Wspominał wakacje spędzane z rodziną na Litwie. „Zawsze nawiązywałem bardzo dobre relacje z Litwinami. W czasie wędrówek po Litwie spotykam się zawsze z ich wielką serdecznością” – mówił prof. Gospodarowicz.

Zdjęcia: Norbert Nowicki

Z inwestycjami społecznie odpowiedzialnymi jest ściśle związana odpowiedzialność instytucji finansowych (Corporate Social Responsibility – CSR), która polega na tym, że dobrowolnie uwzględniają one w swojej działalności kwestie społeczne i ekologiczne. Koncepcja idei społecznej odpowiedzialności instytucji finansowej koresponduje z koncepcją zrównoważonego rozwoju gospodarczego. W krajach zachodnich rozwinęły się w ostatnich latach badania empiryczne i statystyczno-ekonometryczne nad wdrożeniem społecznej odpowiedzialności instytucji finansowych do praktyki, głównie w bankach.

W Polsce badania z tego zakresu są w fazie początkowej. Podobnie jest, jak się wydaje, w większości europejskich krajów postkomunistycznych. Problematyka ta jest szczególnie ważna właśnie w tych krajach, właścicielem bowiem większości banków jest kapitał zagraniczny.

W krajach postkomunistycznych mamy obecnie do czynienia z jeszcze jednym ważnym problemem społecznym w finansach, głównie w bankowości. Chodzi o wykluczenie finansowe, czyli stan charakteryzujący się brakiem dostępu obywatela do niezbędnych usług finansowych. W naszym kraju funkcjonuje kilka definicji tego pojęcia. W zależności od przyjętej definicji szacuje się, że wykluczeniu finansowemu podlega od 15% – 25% dorosłej populacji w Polsce. Potrzebne są nam szerokie badania na temat przyczyn wykluczenia finansowego; ważne jest aby następnie określić specyficzne dla Polski sposoby częściowej eliminacji tego groźnego społecznie zjawiska.

Sądzę, że te trzy ważne problemy z zakresu finansów mogłyby być przedmiotem wspólnych badań pracowników naukowych Polski i Litwy, oba nasze kraje bowiem wykazują szereg istotnych podobieństw dotyczących warunków społecznych i kulturalnych. Zbliżone są rów-

nież pod względem poziomu rozwoju gospodarczego.

Kończąc moje krótkie wystąpienie, chciałbym podziękować wszystkim Paniom i Panom, którzy swoją obecnością uświetnili dzisiejszą uroczystość. Odbieram ją jako dowód przyjaźni i życzliwości.

Pozwólcie Państwo, że podziękuję szczególnie Rektrowi Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, mojemu przyjacielowi prof. Bogusławowi Fiedorowi, który pomimo wielu pilnych obowiązków przybył do Wilna.

Magnificencjo, Dostojny Senacie, Szanowni Państwo jeszcze raz bardzo dziękuję za nadanie mi zaszczytnego tytułu i za uwagę.

Po uroczystości nadania honorowego tytułu prof. dr hab. Benediktas Juodka, rektor Uniwersytetu Wileńskiego, gratulując wyróżnienia, podziękował prof. Andrzejowi Gospodarowiczowi za wystąpienie poruszające tak ważne problemy dzisiejszej rzeczywistości gospodarczej – niepokojące nie tylko specjalistów finansowych – dotyczące kryzysu finansowego i gospodarczego, edukacji finansowej i konieczności podjęcia badań mogących zapobiegać takim zjawiskom w przyszłości.

Ceremonii nadawania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wileńskiego towarzyszył Chór Akademicki „Gaudeamus”, któremu akompaniował organista Świerk Šeduikytė Korienės.

Od 1979 r. Uniwersytet Wileński przyznał doktorat honoris causa 50 osobom z różnych krajów – wybitnym naukowcom i osobom publicznym, którzy swoją pracą przyczynili się do wspierania rozwoju Uniwersytetu Wileńskiego. W gronie tym są m.in.: Vaclav Havel (1996), Zbigniew Brzeziński (1998), Andrzej Stanisław Zoll (2000), Aleksander Kwaśniewski (2005), Helmut Kohl (2006).

Uniwersytet w Wilnie, jeden z najstarszych i najbardziej znanych ośrodków edukacji wyższej w Europie Środkowej i Wschodniej, założony w 1579 r. (statut króla Stefana Batorego przekształcił otwarte kilka lat wcześniej kolegium jezuickie w instytucję szkolnictwa wyższego: Academia et Universitas Vilmensis Societatis Jesu; transformacja była potwierdzona przez papieża Grzegorza XIII). Uniwersytet funkcjonował przez długi czas jako jedyna uczelnia na Litwie, był miejscem kultywowania tradycji kulturowych i naukowych Litwy i krajów sąsiednich. W ciągu ponad czterech wieków swego istnienia Uniwersytet w Wilnie miał okresy wzrostu i upadku, odrodzenia i zamknięcia.

Z Uniwersytetem jest związanych wiele znanych nazwisk, m.in. autor pierwszej historii Litwy Albertas Vijiūkas-Kojelavičius, profesor Martin Smiglecki, autor książki „Logika”, słynni lekarze z Wiednia Johann Peter

Frank i jego syn Joseph Frank, historyk i osoba publiczna Joachim Lelewel, poeci Adam Mickiewicz i Juliusz Słowacki, historyk Simonas Daukantas, noblista Czesław Miłosz. W okresie międzywojennym pod auspicjami polskimi funkcjonował jako Uniwer-

sytyet Stefana Batorego.

Uniwersytet Wileński rozpoczął uwalnianie się od ideologii sowieckiej w 1988 r., dwa lata przed odzyskaniem przez Litwę niepodległości. Uniwersytet odzyskał autonomię i przyjął swój własny statut.

BYŁO- BĘDZIE

Wybrane z kalendarium

Rektora prof. Bogusława Fiedora

Z dniem **1 września** 2011 r. rektor prof. Bogusław Fiedor ponownie objął funkcję przewodniczącego Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia, Opola, Częstochowy i Zielonej Góry.

3 września rektor uczestniczył w inauguracyjnym spotkaniu z organizatorami obozu adaptacyjnego dla studentów naszej uczelni.

9 września w murach uczelni odbyło się pod patronatem prof. Fiedora spotkanie członków Klubu Partnerów. Do grona instytucji współpracujących z naszą uczelnią przystąpili nowi członkowie: Dolnośląska Grupa Aptek, Bank PeKaO SA i ABC Serwis. Podczas spotkania, pierwszy prezydent Klubu Partnerów – Paweł Zawadzki, prezes firmy Zaberd, krótko podsumował swoją prezydenturę i podziękował za roczną współpracę. Przez aklamację wybrano nowego prezydenta Klubu Partnerów. Został nim Romuald Szeliga, prezes Credit Agricole. Pan Paweł Zawadzki wystąpił z propozycją prezentowania studentom profilu

działalności firm zrzeszonych w Klubie Partnerów. Pomysł tzw. Dni otwartych dla Partnerów podchwycił nowy prezydent Klubu Pan Romuald Szeliga. Podjęto zobowiązanie o przygotowaniu się zrzeszonych firm do udziału w takiej prezentacji.

Rektor prof. Fiedor uczestniczył w tym dniu także w uroczystościach Europejskiego Kongresu Kultury zorganizowanego we Wrocławiu. Uczestniczył także w spotkaniu

Romuald Szeliga – nowo wybrany prezydent Klubu Partnerów